

Кичко Ірина Іванівна, д.е.н., зав. кафедрою управління персоналом та економіки праці  
Чернігівський національний технологічний університет

### ОСОБИСТІ ПОТРЕБИ ТА ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ: АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ

Головні концептуальні засади функціонування економіки України полягають у більш повному використанні наявного природного, трудового, інтелектуального, виробничого потенціалу, підвищенні ефективності виробництва, диверсифікації виробничих потужностей підприємств переробної промисловості у напрямі їх більшої орієнтації на особисті потреби, на ринки виробничо-технічного та науково-технічного призначення. Вищезгадані фактори зумовлюють необхідність проведення структурних змін в економіці України, чіткого визначення системи пріоритетів. При здійсненні класифікації видів економічної діяльності, виходячи із їх функціональних характеристик стосовно участі у процесі формування та задоволення особистих потреб, доцільно виділити три групи галузей: які задіяні безпосередньо у цьому процесі, частково та взагалі не задіяні. Підприємства переробної промисловості безпосередньо задіяні у процесі формування та задоволення особистих потреб. За місцем у цьому процесі їх варто віднести до I групи галузей, поряд з сільським, лісовим, рибним господарством, оптовою та роздрібною торгівлею, ремонтом автотранспортних засобів і мотоциклів, освітою, охороною здоров'я та наданням соціальної допомоги, мистецтвом, спортом, розвагами та відпочинком тощо.

З метою розвитку галузей, які задіяні у процесі формування та задоволення особистих потреб (галузей I та II груп), імпортозаміщення, виробництва товарів із високою доданою вартістю, розвитку високотехнологічних виробництв, необхідно на державному рівні сприяти формуванню у населення раціонального споживання, зростанню попиту на товари українського виробництва. У результаті мають збільшуватись обсяги виробництва у галузях, які безпосередньо задіяні у процесі задоволення особистих потреб (галузі I групи). Відповідно, зростатимуть відрахування до бюджету та доходи населення, що в свою чергу вплине на перетворення вільних доходів населення на інвестиційний ресурс.

При аналізі структури реалізованої промислової продукції за видами діяльності варто зазначити, що нині в Україні структура промисловості деформована. Частка переробної промисловості в Україні має постійну тенденцію до зниження. Цей показник знизився з 73,9% у 2007 році до 64,9% - у 2015 році (таблиця 1). Легка промисловість України практично перестала функціонувати. Вона займає близько 0,1% у структурі реалізованої продукції промисловості. Для порівняння варто зазначити, що в 1990 році частка легкої промисловості становила 10,8%. Відмічається тенденція до зниження частки реалізованої промислової продукції переробними підприємствами на користь видобувних. Беручи до уваги, що на підприємствах переробної промисловості створюється більша за обсягом додана вартість, отже, надходить до бюджетів різних рівнів більша частка доходів, задіяна більша кількість працюючих, то можна стверджувати, що тенденція починає носити загрозливий характер і свідчить про помилки у державному регулюванні структурних зрушень в Україні. Постають завдання інтенсифікації діяльності підприємств переробної промисловості за рахунок випуску наукомісткої продукції, що і обумовлює залучення інституту венчурного інвестування.

Таблиця 1

Структура реалізованої промислової продукції за видами діяльності у %  
до загального обсягу продукції

Назва галузі	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
промисловість	100	100	100	100	100	100	100	100	100
добувна промисловість	7,8	9,3	8,3	10,0	11,0	10,5	11,5	10,8	10,9

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
переробна промисловість	73,9	72,9	69,3	67,2	65,2	63,2	61,8	63,3	64,6
- виробництво продуктів харчування	15,3	15,2	19,8	18,0	16,6	18,0	19,2	21,2	22,4
- легка промисловість (текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри...)	1,0	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	1,0
- виробництво коксу, продуктів нафтопереробки	7,0	7,2	6,6	7,2	6,0	4,6	3,7	3,3	3,4
металургійне виробництво	22,0	22,0	17,5	19,1	18,5	16,3	15,7	16,6	15,9
- машинобудування	13,7	13,3	10,6	9,3	10,1	10,3	8,6	7,2	6,5
- виробництво та розподілення електроенергії, газу, води	18,2	14,9	22,3	20,8	22,2	24,4	25,3	24,6	23,3

Джерело: складено автором за даними Державного комітету статистики України

Для венчурного інвестування характерним є те, що ризиковий капітал надається на тривалий термін без права дострокового вилучення коштів. При цьому прийнятною є концепція, згідно якої інвестори погоджуються на ймовірність втрати своїх коштів у випадку невдалого проекту. При вдалій реалізації проекту венчурний капітал спеціалізованих фірм дозволяє інвесторам отримувати високі прибутки. Венчурне інвестування може бути як формою реалізації оновлення номенклатури вже існуючої продукції, так і виробництва абсолютно нової продукції. При цьому сам венчур може бути як внутрішнім, так і зовнішнім, тобто виробництвом наукомісткої продукції можуть займатись як дрібні венчурні компанії, так і окремі відділи великий фірм.

Характерними рисами дрібних інноваційних фірм, що сприяють підвищенню продуктивності праці є: незначний апарат управління; ототожнення працівників з фірмою, з її результатами діяльності. До того ж матеріальний добробут працівників дрібних венчурних фірм залежить від результатів їх праці, адже при низькій ефективності їх праці фірма може бути ліквідованою. Що стосується великих фірм, то останні для підвищення ефективності інноваційної діяльності у межах відповідного структурного підрозділу можуть створювати відділи розробки нового продукту або нового напрямку. Особливістю цієї організаційної форми венчурної діяльності є сильний адміністративний контроль та обмежені зв'язки з виробничою структурою.

Окремим питанням залишається механізм перетворення платіжного попиту в інвестиційний ресурс. Необхідно створити умови для перетворення частина доходів населення на інвестиційний ресурс, а саме: доходи повинні перевищувати витрати на задоволення поточних потреб фізичного існування; населення має бути зацікавлене і мотивоване в розміщенні заощаджень у фінансових інститутах, зокрема венчурних фондах, чому сприяє стабільність, надійність і рівень прибутковості фінансових установ; рівень витрат на задоволення потреб фізичного існування повинен носити раціональний характер. Раціональність споживання повинна прищеплюватися через систему освіти і виховання, засобами масової інформації.

Вплив держави на процес стимулювання перетворення доходів населення в інвестиційний ресурс - це інструмент регуляторного, цілеспрямованого залучення і освоєння вільних фінансових коштів населення. Оптимальними інструментами акумуляції заощаджень населення і механізмами їх інвестування є: механізми житлового і іпотечного кредитування, лізингові механізми, інвестиційно-позикові системи, зокрема венчурне інвестування. Основними напрямками державної політики в галузі перетворення заощаджень населення в інвестиційний ресурс є створення сприятливих соціально-економічних умов для розвитку заощаджень, вдосконалення ощадних інструментів, розвиток ощадних інститутів. Удосконалення видів і структури ощадних інститутів доцільно розпочати із створення і удоскона-

лення фінансово-промислових груп, венчурних фондів, інвестиційних банків і компаній, розвитку ринку корпоративних цінних паперів.

З точки зору забезпечення пріоритетів розвитку нині при забезпеченні особистих потреб мають бути: використання всіх форм державного впливу для ліквідації диспропорцій в економіці (розрив у показниках розвитку виробничої та переробної промисловості); розвиток галузей, які задовольняють потреби населення, створюючи значні обсяги додано вартості; диверсифікація організаційних форма венчурних фірм; перетворення платіжного попиту населення у інвестиційний ресурс за допомогою інституту венчурного інвестування.

**Панасюк Руслан Володимирович**, директор офісу реформ  
Івано-Франківська обласна державна адміністрація, Україна

### **ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ ЕЛІНОР ОСТРОМ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ**

Процеси децентралізації влади в Україні через передачу владних повноважень і ресурсів об'єднаним територіальним громадам (ОТГ), створених в її регіонах, демонструють наявність різноманітних проблем, від раціонального і якісного вирішення яких залежатиме успіх чи не найголовнішої реформи країни – адміністративної.

Набутий світовою спільнотою досвід місцевого самоврядування є достатньо багатим і різноманітним для того, щоб використати його найкращі зразки і рекомендації для країни, в якій тривалий час панували закони «демократичного централізму».

Звертаючись до національного досвіду попередніх поколінь, слід зауважити, що Іван Франко у праці «Що таке громада і чим вона повинна бути» наголошував, що «... кожна держава складається з громад – сільських чи міських, то все одно перше і найголовніше завдання тих, хто управляє державою, країнами, повітами має бути таке, щоб добре упорядкувати і мудрими правами як найбільше забезпечити найменшу, але основну одиницю. Бо коли громада зле впорядкована, бідна, темна і сама в собі розлазиться, то, очевидно, що й увесь побудований на ній порядок повітовий, крайовий і державний не може бути тривалим» [1, с.175].

Такою «основною одиницею» сьогодні в Україні покликана стати ОТГ та її право на місцеве самоврядування, яке, згідно Ст. 140 Конституції України, є правом жителів села чи добровільно об'єднаних у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України, а утворених ними органів місцевого самоврядування управляти майном комунальної власності, встановлювати місцеві податки і збори, проводити референдуми і реалізовувати їх результати, утворювати і контролювати діяльність комунальних підприємств, організацій та установ, вирішувати інші питання [2].

Проте, тривале управління життєдіяльністю територіальних громад України на основі «радянської» моделі і традиційних методів організації їх життєдіяльності, є настільки вкоріненим у менталітет як пересічних членів громад, так і обраних ними керівників та членів територіальних представницьких органів, що або не дають останнім можливості ефективно і результативно управляти використанням ресурсів, власником або розпорядником яких вона є, або це управління здійснюється неефективно. Тому ключовою проблемою сьогодення є відсутність досвіду належного використання владних повноважень для ефективного використання всіх наявних у розпорядженні ОТГ видів ресурсів.

Підтвердженням цього можуть служити результати контент-аналізу багатьох дефініцій і трактувань поняття ТГ (ОТГ) у вітчизняних і зарубіжних джерелах [для прикла-